

3 september 2025

Advies van het ‘Platform Stop militarisering’ over [het wetsvoorstel](#) “betreffende het versturen van een sensibiliseringsbrief inzake de gewijzigde veiligheidssituatie waarover de toegang tot bepaalde informatiegegevens van het Rijksregister van natuurlijke personen aan het ministerie van Landsverdediging noodzakelijk is”

1. Proportionaliteit in functie van de doelstelling

Het idee van een vrijwillige militaire dienst is opgenomen in het regeerakkoord. Het wetsvoorstel beoogt een wettelijk kader daarvoor te scheppen. Uit verklaringen van de minister van Defensie blijkt dat hij beoogt om 500 jongeren te werven voor een vrijwillige betaalde legerdienst om in 2028 naar een stabiel aantal van 1.000 jongeren te gaan. Dat doet vragen rijzen of het verzenden van een brief naar een geschatte groep van rond de 120.000 17-jarigen wel proportioneel is. Volgens ons kan de doelstelling van een dergelijk relatief gering aantal te werven rekruten via andere communicatiekanalen gehaald worden. We zijn bezorgd dat een fictief enthousiasme (gezien het aantrekkelijke salaris) gebruikt kan worden als politiek communicatiemiddel om het regeringsbeleid m.b.t. het leger en de nieuwe veiligheidscultuur te legitimeren. Het gebruik van gegevens met een persoonlijk karakter opgenomen in het rijksregister van natuurlijke personen lijkt onnodig disproportioneel, duur en roekeloos in functie van het beoogde doel. In dat opzicht ligt de gestelde evaluatie van de maatregel die pas na 10 jaar zou plaatsvinden veel te ver in de tijd. Deze termijn moet veel korter om tijdig te kunnen bijsturen.

2. Kwetsbaarheid van de doelgroep

De brief wordt bezorgd aan minderjarigen die kwetsbaar zijn en passende begeleiding nodig hebben. Er is geen garantie dat een vrijwillige militaire dienstneming gebeurt met de betrokkenheid van de ouders, goed doordacht is of uitsluitend om financiële redenen wordt aangegaan. We sluiten ons aan bij de opmerkingen in [het advies van de gegevensbeschermingsautoriteit](#) van 3 juli 2025 (advies nr. 52/2025), die een arrest van het Grondwettelijk Hof citeert over het gevaar op “foutief gebruik en misbruik van de verwerkte persoonsgegevens door de overheidsdiensten”. Die vrees lijkt ons gegrond. In artikel 2 van het wetsvoorstel is er sprake van een ‘sensibiliseringsbrief’ (par 1) met daarin een ‘beschrijving van de veiligheidssituatie’ (par 3, lid 1). Het omschrijven van de veiligheidssituatie is een politieke inschatting die erg vatbaar is voor ideologische kleuring zonder dat daar noodzakelijk een maatschappelijke consensus over bestaat en die kan variëren naargelang wie de uitvoerende macht vertegenwoordigt. Er is evenmin een garantie dat deze inschatting zal leiden tot een evenwichtige en op pluralistische meningen gebaseerde evaluatie van de veiligheidssituatie.

3. Militaristische cultuur

De federale regering heeft in het regeerakkoord de invoering aangekondigd van een nieuwe “veiligheidscultuur” die zich onder meer richt op jongeren. Tot de geplande maatregelen die betrekking hebben op jongeren behoren (1) de oprichting van een versterkte militaire reserve en een vrijwillige militaire dienst van 12 maanden voor jongeren vanaf 18 jaar, (2) een versterkte aanwezigheid van het leger in het onderwijs via militaire referentiepersonen en een uitbreiding van de opleiding “Veiligheid en Defensie” in scholen.

Het organiseren van een jaarlijkse verzending van een ‘sensibiliseringsbrief’ naar alle 17-jarigen voor slechts een beperkt aantal beschikbare plaatsen doet het vermoeden rijzen dat het werkelijke doel eruit bestaat jongeren vatbaar te maken voor een militaristische invulling van deze zogenaamde “veiligheidscultuur”.

In de toelichting van het wetsvoorstel staat dat de “uitnodiging om een vrijwillige militaire dienst uit te voeren moet gezien worden als een uitnodiging om een burgerlijke daad te verrichten.” Dat is een enge en militaristische invulling van maatschappelijke dienstverlening.

Een dergelijke benadering is bijzonder zorgwekkend wanneer deze zich primair richt op jongeren, een generatie die al kwetsbaar is door onzekerheid. Het vooruitzicht op een salaris van 2000 euro kan verleiden tot de normalisering van een dergelijke eenzijdige visie op veiligheid voor een generatie die op zoek is naar zingeving en sociaaleconomische stabiliteit.

Tegenover deze visie van de regering staat een andere visie - [zoals die o.m. door de Verenigde Naties wordt gepromoot](#) - die stelt dat het noodzakelijk is om de cultuur van vrede en diplomatie te versterken en eraan te herinneren dat [menselijke veiligheid](#) in de eerste plaats wordt opgebouwd door sociale rechtvaardigheid, onderwijs, samenwerking, wapenbeheersing en een inclusieve veiligheidsarchitectuur ([‘gemeenschappelijke veiligheid’](#)). Bovendien is de ontwikkeling van de burgerzin veel breder en houdt het belangrijke attitudes in zoals empathie, kritische en waarheidszoekende ingesteldheid, solidariteit, pluralisme, gelijkheid en mensenrechten, rechtvaardigheid en maatschappelijke betrokkenheid. Die burgerwaarden staan vaak haaks op een militaristische cultuurontwikkeling.

Het is de rol van de overheid om ervoor te zorgen dat jongeren pluralistische informatie ontvangen met inbegrip van civiele alternatieven. Bovendien is de kans reëel dat de concrete implicaties van militaire indienstneming niet volledig worden ingeschat, inclusief hun opname in het reservekader.

4. Conclusie

- Het wetsvoorstel lijkt vooral bedoeld om op grootschalige wijze jongeren vatbaar te maken voor een eenzijdige militaire invulling van veiligheid.
- Het stelt een militaire dienst voor als een uitnodiging om een burgerlijke daad te verrichten hoewel er heel wat civiele manieren zijn om de maatschappij ten dienste te zijn.
- Het wetsvoorstel dreigt uit te monden in een promotiecampagne voor een militaire ‘veiligheidscultuur’ waarbij toegang zou worden verleend tot gevoelige gegevens van een kwetsbare groep.
- Een grootschalige verzending naar alle 17-jarigen is disproportioneel en staat niet in verhouding met het beoogde doel van de werving van 500 jongeren voor een vrijwillige militaire dienst. Deze rekrutering kan makkelijk via andere kanalen verwezenlijkt worden.
- De implicaties van een vrijwillige militaire dienst, namelijk de opname in een reservekader, het daaruit volgende statuut en de langetermijngevolgen zijn niet duidelijk geformuleerd. Het begrip ‘reservekader’ is niet gedefinieerd.
- De algemene (sociale en juridische) status van jongeren die een vrijwillige militaire dienst verrichten is niet duidelijk. Verwerven ze dezelfde status als beroepsmilitairen? Wat zijn de gevolgen voor studerende jongeren? Voor een daaropvolgend mogelijk werkloosheidsstatuut? Wat met de kinderbijslag? Wat is het reële inkomen? (sociale bijdragen, belastingen,...). Er zijn teveel vragen waarvoor nog een wettelijk of regulerend kader moet worden uitgewerkt.
- Het roept vragen op dat jongeren van de Europese economische ruimte of Zwitserland zonder of met beperkt stemrecht kunnen dienen in het nationale Belgische leger. Ook hier is onduidelijk wat hun statuut is en wat de gevolgen zijn voor opname in het reservekader.
- Het valt te betreuren dat het wetsvoorstel haast maakt met een project zonder dat er tijd is genomen voor een grondig publiek debat en zonder de betrokkenheid van jongeren en jongerenorganisaties, met als gevolg dat de impact onvoldoende kan worden ingeschat.
- De duur van de termijn van de evaluatie van de wet (tien jaar) ligt te ver in de tijd.